

Τα (δύο) αίτια της κρίσης

Ονεποτισμός αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της δημοκρατίας μας σήμερα. Όμως δεν είμαστε η μοναδική χώρα της Δύσης με αυτού του είδους το ζήτημα, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι οι δημοκρατικά εκλεγμένες ηγεσίες μας από το γύρισμα του 20ού αιώνα έως σήμερα αποτελούνται, grosso modo, από προσωπικότητες με διεθνές κύρος και εξαιρετικές σπουδές. Τι φταίει, λοιπόν, για τη σημερινή κατάσταση; Πολλοί κατηγορούν τον ελληνικό λαό. Ο γκροτέσκο συμψηφισμός του «μαζί τα φάγαμε» παρήγαγε «σχολή σκέψης» [sic] απύθμενης αυθάδειας και μεθοδολογικές εφαρμογές ανάλογης αισθητικής. Δίχως να αγνοούνται οι σημαντικές συλλογικές και ατομικές ευθύνες για τον λαϊκισμό που επιτρέψαμε να καταστεί κυρίαρχος στο πολιτικό γίγνεσθαι του τόπου, ο λαός δεν είναι ο βασικός υπεύθυνος για τη σημερινή κατάσταση. **Πώς θα μπορούσε, άλλωστε, όταν οι απορρυθμιστικές παθογένειες του ελληνικού πολιτικού συστήματος συνεπακουρούμενες από χτυπητές πολιτειακές αδυναμίες ωθούν τον πολίτη σε αποστασιοποίηση από το πολιτικό δρώμενο.**

Άλλοι κατηγορούν το πολιτικό δυναμικό.

Αν εξαιρέσει, όμως, κάποιος τις χτυπητές περιπτώσεις στο ελληνικό Κοινοβούλιο και γενικότερα στη δημόσια σφαίρα, που ο Σαίξπηρ θα σκιαγραφούσε ως «mediocre court jesters», οι Έλληνες βουλευτές εδώ και δεκαετίες και υψηλό επίπεδο διαθέτουν και λειτουργούν επατυχώς ως θεματοφύλακες της δημοκρατίας. **Η συνολική ακύρωση των Ελλήνων βουλευτών αποτελεί ίδιον λαϊκισμού και κλασικό γνώρισμα αντικοινοβουλευτικών ολοκληρωτικών ιδεολογημάτων, όπως μας δείχνει το παράδειγμα της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και της Ιταλίας αμέσως μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.**

Τις πιαίει, λοιπόν, και αδυνατούμε να δομήσουμε μια αναβαθμισμένη θέση στο διεθνές γίγνεσθαι που θα μας επιτρέψει να παράγουμε εσωτερική ευημερία και σταθερότητα; Δύο είναι οι κύριοι λόγοι για αυτή την ελλειμματική διάσταση. Ο πρώτος έχει να κάνει με την παθητικότητα που διακρίνει την Ελλάδα στην ώσμοσή της με το διεθνές δρώμενο. Κουβαλούμε το τραύμα της Μικρασιατικής Καταστροφής και της Γενοκτονίας του Ελληνισμού του Πόντου, της Ιωνί-

ΣΠΥΡΟΣ Ν.
Λίτσας*

ας και της Αιολίας και ακόμη δεν έχουμε καταφέρει να το ξεπεράσουμε, γιατί ποτέ στην πραγματικότητα δεν θελήσαμε να προσεγγίσουμε το ζήτημα με έναν ορθολογικό και επιστημονικό τρόπο, ώστε να εξηγήσουμε τα αίτια της κατάρρευσης. Αντιθέτως, επικράτησε ως πολιτική λύση η παθητικότητα που επιφέρει η τραυματική εμπειρία της Καταστροφής με αποτέλεσμα να έχει πλέον εδραιωθεί στο συλλογικό και πολιτικό συνειδητό μια κραταιά τάση προς τη μη συμμετοχή στο διεθνές παιχνίδι με διεκδικητικούς όρους που απαιτεί κόπο και εσωτερικές μοχλεύσεις και στη φερόνική του «μικρού» κράτους που δεν απαιτεί αλλά μόνο συμπλέει. Οι διώξεις του Ελληνισμού της Πόλης και της Αλεξάνδρειας, οι ασφυκτικές πιέσεις στους Έλληνες της Αλβανίας από τις κυβερνήσεις των Τιράνων, που κερδίζουν τα μέγιστα από την Αθήνα αλλά διατηρούν στενές σχέσεις με την Αγκυρα, και το στρατηγικό δόγμα του κατευνα-

σμού που έχει επλεγεί απέναντι στον προβληματικό γείτονα-Τουρκία (βλ. Ιμα) είναι απότοκα του τραύματος αυτού. **Η ειρήνη,**

όμως, που ορθώς η Ελλάδα επενδύει σε αυτή, διασφαλίζεται μέσω της αποδοτικής αποτρεπτικής ισχύος και της κοινωνικής συνοχής, και όχι μέσω χρόνιων συμπλεγμάτων.

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι εξαιτίας της ανυπαρξίας μιας κραταιάς μεσοαστικής τάξης που να λειτουργεί ως μηχανισμός θετικού παραδείγματος ήταν και είναι πιο εύκολη η ανάδυση λαϊκιστικών προτύπων και νορμών μας αστικοφανούς ψευδοευδαιμονίας. Εξαιτίας αυτού σήμερα «λαμπρό» κοινωνικό πρότυπο θεωρείται το «πρώτο τραπέζι πίστα» στα διάφορα «πολιτιστικά κέντρα», ενώ κοινωνική καταξίωση φέρει ένας υλισμός του αισχίστου είδους που δεν στηρίζεται στην παραγωγή πρωτογενούς πλούτου αλλά στον παρασιτισμό. **Η σημερινή κρίση είναι απότοκο των εσωτερικών οξειδώσεων της συλλογικότητάς μας και όχι απλώς μια δυστοκία των αριθμών.**

* Επίκουρος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων Πανεπιστημίου Μακεδονίας